

Research Paper

Explaining Synomorphy in Behavioral Settings Based on Lifestyle in Native Rural Homes Based on a Reading of Regional Narrative Literature (Case Study: Khondasht Story by Nasser Vahdati)

Leila Beigom Hashemiyani¹, *Mehrdad Matin², Maryam Armaghan³

1. PhD Student, Department of Architecture, Faculty of Architecture and Urban Planning, Qazvin Branch, Islamic Azad University, Qazvin, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Architecture, Faculty of Architecture and Urban Planning, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

3. Assistant Professor, Department of Architecture, Faculty of Architecture and Urban Planning, Qazvin Branch, Islamic Azad University, Qazvin, Iran.

Citation: Beigom Hashemiyani, L., Matin, M., & Armaghan, M. (2021). [Explaining Synomorphy in Behavioral Settings Based on Lifestyle in Native Rural Homes Based on a Reading of Regional Narrative Literature (Case Study: Khondasht Story by Nasser Vahdati) (Persian)]. *Journal of Rural Research*, 12(3), 608-631, <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2021.314008.1579>

doi: <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2021.314008.1579>

Received: 20 Nov. 2020

Accepted: 10 Aug. 2021

ABSTRACT

The concept of behavioral settings, which is a branch of environmental psychology, means a stable behavioral pattern in place resulting from the interaction of the environment and human beings. There is entanglement between all components of the behavioral settings (body and behavioral patterns). This feature is called synomorphy. The present article examines the synomorphy components by reading the story of *Khondasht* written by Nasser Vahdati in the field of Regional Novels as documents that contain a lot of information about lifestyle, climate, architecture, etc., and seeks to answer the following two questions: 1. Which synomorphy components have the greatest impact on the formation of behavioral settings in Native homes? 2. How do these factors affect components of behavioral settings? The research method is applied in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of data collection. The descriptive part is based on the documentary method and the case study. The analytical part is based on the method of integrated content analysis (quantitative and qualitative). The results of the study indicate that based on the case study, the learned reactions and the appearance of the environment are the most important synomorphy factors in the formation of behavioral settings in the native home of the case study.

Key words:

Behavioral setting, Synomorphy, Native house, Region Novel, Content analysis

Copyright © 2021, Journal of Rural Research. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

Extended Abstract**1. Introduction**

The concept of behavioral settings, which is a branch of environmental psychology, is a pattern of sustainable behavioral patterns in place, resulting

from the interaction of the environment and human beings. There is entanglement between all components of the behavioral settings (physical and behavioral patterns). This feature is called synomorphy. Writers, like painters, often interact with space, their position in understanding communication depends on the use of the sense of sight and other keys used to convey varying degrees of proximity. So far, many studies have been conducted on

*** Corresponding Author:****Mehrdad Matin, PhD****Address:** Department of Architecture, Faculty of Architecture and Urban Planning, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.**Tel:** +98 (912) 3134965**E-mail:** Meh.Matin@iauctb.ac.ir

the familiarity with lifestyles in the physical spaces of native homes, Regional Novel as a document that contains a lot of information about lifestyle, climate, architecture, etc. has not been used for such a study so far. Thus, the study of literature may provide information in the field of space perception that can be used against other information obtained from other sources of information instead of mere descriptions. The aim of this research is to open a new way for studying, recognizing and analyzing architecture and related sciences by examining the obtained concepts and data, citing fictional literature and relying on interdisciplinary methods. The present article seeks to answer these two questions by examining the Synomorphy components and a case study of reading the story of *Khondasht* written by Nasser Vahdati in the field of Regional Novel as a document that contains a lot of information about lifestyle, climate, architecture, etc. How can the Synomorphy morphology of behavior and body in native homes be studied by analyzing and reading the semantic aspect of narrative literature? 2. Based on the reading of the story under study, which Synomorphy components have the greatest impact on the formation of behavioral settings in native homes?

2. Methodology

The research method is applied in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of data collection. The descriptive part is based on the documentary method and the case study. The analytical part, which is the reading of descriptions of Region Novel, is based on the method of combined (quantitative and qualitative) content analysis. Also, this content analysis will be conducted with an interpretive approach and a combination of analogy and induction because it leads to data from the theory of initiation and reference, but the collection of some evidence is empirical.

3. Results

Regardless of the type of activity, it can be said that in semi-open and closed spaces, the location and arrangement of space can be much more effective in Synomorphy than in open spaces. They are cinematic. Synomorphic physical factors are more effective in the formation of behavioral camps in which livelihood activities take place and behavioral factors are more effective in the formation of behavioral camps in which social activities take place.

4. Discussion

It seems that in general, the physical factors of Synomorphy have been more effective than the behavioral factors of Synomorphy in the formation of behavioral sites. The end of this process, on the other hand, is more influenced by behaviors that result from cultural teachings. We can study the components of behavioral settings such as body, time and users and their different features and characteristics and how they affect the formation of behavioral settings.

5. Conclusion

Due to the wide range of examples of Regional Novel, other sources of narrative literature in this climate and other climates can be used in future studies to provide more comprehensive reports. Another important point to note is that the strength and completeness of this reading depend entirely on the richness of the text being studied in relation to the descriptions in question. It should be noted that the issue of reading literature is even more complex than what has been said. Because the places, people, events, and images represented in literary texts may have no original or "real" sequence in the world around us. But when we look at the literature of realism, it is assumed that the author of the work is a narrator of real places and spaces and events in his story, or that he has at least created his mental imagery under the influence of facts. The present study was conducted on a story from the Regional Novels of Gilan. For further study, it is possible to comment on the behavior-body coordination of behavioral settings in native homes in different periods as well as other regions by purposefully selecting appropriate samples and achieving theoretical saturation. Also, based on such a study and in the same way, we can study the components of behavioral settings such as body, time and users and their different features and characteristics and how they affect the formation of behavioral settings.

Acknowledgments

This article is taken from Leila Beigom Hashemiyani's PhD thesis: "Explaining the Formation of Behavioral Settings Based on the Synomorphy of Lifestyle and Architecture in Native Houses Based on Fictional-Regional Literature Reading", with guidance from Dr. Mehrdad Matin and Counselor. Dr. Maryam Armaghan presented at the Faculty of Architecture and Urban Development, Islamic Azad University, Qazvin Branch.

Conflict of Interest

The authors declared no conflicts of interest

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

تبیین سینومرفی در قرارگاه‌های رفتاری بر اساس شیوه زندگی در خانه‌های محلی روستایی مبتنی بر خوانش از ادبیات داستانی - اقلیمی (مورد مطالعه: داستان خوندشت نوشته ناصر وحدتی)

لیلا بیگم هاشمیان^۱، مهرداد متین^۲، مریم ارمغان^۳

- ۱- دانشجوی دکتری، گروه معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران.
 ۲- استادیار، گروه معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
 ۳- استادیار، گروه معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران.

حکیده

تاریخ دریافت: ۳۰ آبان ۱۳۹۹

تاریخ پذیرش: ۱۹ مرداد ۱۴۰۰

مفهوم قرارگاه رفتاری شاخه‌ای از روان‌شناسی محیط است که حاصل تعامل محیط و انسان است. بین تمام مؤلفه‌های قرارگاه رفتاری (کالبدی و الگوهای رفتاری) درهم‌تنیدگی وجود دارد. این ویژگی را هم ساختی (سینومرفی) می‌نامند. مقاله حاضر با بررسی مؤلفه‌های سینومرفی و مطالعه موردی خوانش از داستان خوندشت نوشته ناصر وحدتی در حوزه ادبیات داستانی - اقلیمی به منزله اسنادی که حاوی اطلاعات بسیاری درباره شیوه زندگی، اقلیم، معماری و... است در پی پاسخ به این پرسش‌ها است: ۱. کدام مؤلفه‌های سینومرفی بیشترین تأثیر در شکل‌گیری قرارگاه‌های رفتاری در خانه‌های محلی را دارند؟ ۲. این عوامل به چه شکل و بر کدام مؤلفه‌های قرارگاه‌های رفتاری اثر گذارند. روش تحقیق برحسب هدف کاربردی و از حیث گردآوری داده‌ها از نوع توصیفی - تحلیلی است. بخش توصیفی مبتنی بر شیوه اسنادی و مطالعه در نمونه موردی است. بخش تحلیلی با تکیه بر روش تحلیل محتوای تلفیقی (کمی و کیفی) انجام گرفته. نتایج بررسی حاکی از این است که بر اساس اسناد به مطالعه موردی، واکنش‌های آموخته شده و شکل ظاهری محیط مهم‌ترین عوامل سینومرفی در شکل‌گیری قرارگاه‌های رفتاری در خانه محلی مطالعه موردی هستند.

کلیدواژه‌ها:

قرارگاه رفتاری، سینومرفی، خانه محلی روستایی، ادبیات داستانی - اقلیمی، تحلیل محتوا

مقدمه

کار نرفته است. باتوجه به این که نویسندگان تسلط بسیاری به محیط قصه‌شان دارند و دانش فراوانی ارائه می‌کنند که اطلاعات بسیار بارزنی عرضه می‌دارند (Kush, 2017: 23). تحقیق مبتنی بر داستان فرصتی فراهم می‌کند تا به تجربه زندگی، جزئیات، افکار، خواسته‌ها و شیوه زندگی در زمان‌های دیگر دست یابیم. همچنین ادوارد. تی. هال^۲ معتقد است ویژگی تصویرسازی و بیان جزئیات در ادبیات داستانی یکی از بهترین راه‌ها برای شناسایی فضاهای کالبدی با شکل و بی‌شکل است. هال در کتاب «بعد پنهان» متذکر می‌شود که چگونه یکی از بهترین راه‌ها برای شناسایی فاصله‌های فضایی و ادراک فضایی توسط نویسندگان ادبیات داستانی صورت گرفته است. متونی که از ادبیات بر گرفته می‌شوند هرچند ممکن است مقداری از مفاهیم اولیه و اصلی خود را از دست بدهند، ولی مشخص می‌کنند که چگونه نویسندگان بزرگ با مفاهیم و کاربردهای فاصله به‌عنوان یک عامل مهم فرهنگی رابطه برقرار می‌کنند (Hall, 2002: 23).

مفهوم «قرارگاه رفتاری» که شاخه‌ای از روان‌شناسی محیط است، توسط بارکر^۱ مطرح شد، قرارگاه‌های رفتاری در حقیقت از هم ساختی میان رفتار و کالبد ایجاد می‌شود و بیان می‌کند که چگونه رفتاری خاص در زمانی خاص در یک فضای سه‌بعدی شکل می‌گیرد (Lang, 2004: 130). با مطالعه قرارگاه‌های رفتاری در خانه‌های محلی درمی‌یابیم چگونه یک فضا در یک‌زمان یا توالی‌های زمانی متفاوت به یک با چند قرارگاه رفتاری تبدیل می‌شده است (Thirumaran & Reshmi, 2017: 1). تاکنون، مطالعات بسیاری در زمینه آشنایی با شیوه‌های زندگی در فضاهای کالبدی خانه‌های محلی انجام گردیده که بیشتر به شیوه مطالعات میدانی، مشاهده، مصاحبه، پیمایش یا اسنادی بوده‌اند. ادبیات داستانی - اقلیمی به منزله اسنادی که حاوی اطلاعات بسیاری درباره شیوه زندگی، اقلیم، معماری و... است تاکنون برای چنین مطالعه‌ای به

2. Edward T.Hall

1. Roger Barker

* نویسنده مسئول:

دکتر مهرداد متین

نشانی: تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، دانشکده معماری و شهرسازی، گروه معماری.

تلفن: ۳۱۳۴۹۶۵ (۹۱۲) +۹۸

پست الکترونیکی: Meh.Matin@iauctb.ac.ir

مروری بر تعاریف و ویژگی‌های قرارگاه رفتاری با تأکید بر مرور تحلیلی متن شوگن^۷، با مروری بر ادبیات این حوزه و به‌ویژه مروری تحلیلی بر کتاب «قرارگاه‌های رفتاری» شوگن اقدام به ارائه تعریف قرارگاه‌های رفتاری و اجزاء آن یعنی الگوی جاری رفتار، محیط، هم‌ساختی محیط و رفتار و غیره پرداخته است. (Dezhdar et al., 2012). معصومه احمدی و مریم فرهادی، در مقاله «عرصه کار فردی در کارگاه طراحی معماری به‌عنوان یک قرارگاه رفتاری کارآمد» به بررسی ۱۲ دانشکده معماری از ۱۰ کشور جهان پرداخته. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد تعریف عرصه کار فردی بنا به نیاز واقعی دانشجویان صورت گرفته و تأثیر مثبتی بر یادگیری و افزایش حس تعلق آن‌ها به محیط آموزشی می‌گذارد (Ahmadi & Farhadi, 2016).

خوانش از ادبیات در رابطه با معماری و روان‌شناسی محیط

تحقیقات و مطالعات زیر را به‌عنوان مطالعات هدفمند در این رابطه می‌توان برشمرد: دیوید هاروی^۸ در کتاب «پاریس، پایتخت مدرنیته»، با بررسی دقیق ادبیات، هنر، فضای شهری، سازمان صنعتی، سیاست و شیوه زندگی در پاریس از جزءبه‌جزء رمان‌های بالزاک^۹ و زولا^{۱۰} شعر بودلر^{۱۱} و نقاشی‌های دومیه^{۱۲} تا نظریه‌پردازی‌های سن‌سیمون^{۱۳} و کارل مارکس^{۱۴} در برهه ۱۸۳۰ تا ۱۸۷۱، رویدادهایی که پاریس را از شهری با زیرساخت‌های شهری قرون‌وسطایی به دوره مدرن پرتاب کرد زیر نظر می‌گیرد (Harvey, 2014). سوفیا سارا^{۱۵} در مقاله «روایت و معماری در داستان‌های بورخس^{۱۶}»، به تحلیل رابطه موجود بین ادبیات و به‌خصوص روایت در داستان و معماری پرداخته است (Sara, 2007). در این مقاله نویسنده به رابطه مدل‌های فضایی و نوع ادبیات بورخس و همین‌طور بررسی شیوه‌های درک معماری، به‌وسیله داستان‌های او پرداخته است. زینب تونا آلتاوا^{۱۷} و بهار دورموز^{۱۸} در مقاله «تجزیه و تحلیل آثار تاریخی: خواندن «مرگ خیابان» از طریق ادبیات بالارد^{۱۹} و نظریه «فاصله از دست‌رفته ترانکیک^{۲۰}» معتقدند: معماری می‌تواند داستان ادبی را به‌عنوان ابزار مکمل برای تحقیقات معماری و شهری مورد استفاده قرار دهد (Tuna Ultav et al., 2015). سید محسن حبیبی، در کتاب

پژوهش حاضر ضمن بررسی توصیفی ادبیات داستانی و استخراج نشانه‌های مورد تفسیر، در پی پاسخ به این پرسش‌ها است:

۱. بر اساس خوانش از داستان مورد مطالعه کدام مؤلفه‌های سینومرفی بیشترین تأثیر را در شکل‌گیری قرارگاه‌های رفتاری در خانه‌های محلی را دارند؟

۲. این عوامل به چه شکل و بر کدام مؤلفه‌های قرارگاه‌های رفتاری اثر گذارند؟

مروری بر ادبیات موضوع

پیشینه تحقیق

قرارگاه‌های رفتاری

آغاز گرایش‌های اکولوژیک در روان‌شناسی را به دهه ۴۰ قرن بیستم و متأثر از لوین کورت^{۲۱} از پیش‌گامان روان‌شناسی اجتماعی مدرن می‌دانند مقاله «اکولوژی روان‌شناسی» وی در سال ۱۹۴۴ به بررسی فرصت‌ها و محدودیت‌های محیطی به‌عنوان نخستین گام در فهم رفتار افراد یا گروه‌ها تأکید نمود. پس او راجر بارکر و هربرت رایت^{۲۲} نگاه اکولوژیک به روان‌شناسی را در مقابل نگاه سنتی مطرح کردند و سپس در دهه ۱۹۵۰ در پایگاه تحقیقاتی میدوست آمریکا تحقیقی را آغاز کردند که نتیجه آن منجر به ارائه نظریه قرارگاه‌های رفتاری شد. از مهم‌ترین نظریه‌پردازان در زمینه قرارگاه‌های رفتاری بعد از بارکر «آلن ویکر»^{۲۳} است که نظریات او را تکامل می‌بخشد. آلن ویکر در کتاب «دیدگاه‌ها در مورد قرارگاه‌های رفتاری» بازتعریفی از قرارگاه‌های رفتاری ارائه می‌دهد، در دیدگاه جدید نظم سیستماتیک قرارگاه رفتاری نتیجه تعامل و روابط دوسویه بی‌شماری است که میان افراد شکل می‌گیرد (Wicker, 2005). جان لنگ^{۲۴} در کتاب «بازنگری کاربردی: نظریه معماری و عمل و علوم رفتاری» محیط ساخته‌شده را مجموعه‌ای تودرتو از قرارگاه‌های رفتاری می‌داند که بر دو دسته‌اند: ۱. مکان‌ها و ۲. رابطه‌ها (Lang & Moleski, 2011). شمین گلرخ در کتابی به نام «قرارگاه رفتاری، واحدی برای تحلیل محیط» به بررسی و تحلیل روان‌شناسی اکولوژیک و نظریه قرارگاه‌های رفتاری از دیدگاه بارکر، ویکر و لنگ می‌پردازد (Golrokh, 2012). آزاده شاه چراغی و علیرضا بندر آباد در کتاب «محاط در محیط، کاربرد روان‌شناسی محیطی در معماری و شهرسازی» به‌مرور اندیشه‌های بارکر و ویکر درباره قرارگاه‌های رفتاری می‌پردازند (Shahcheraghi & Bandarabad, 2015). امید دژدار و همکاران در مقاله «بازشناسی مفهوم قرارگاه‌های رفتاری

7. Phil Schoggen

8. David W. Harvey

9. Honore De Balzac

10. Emile Zola

11. Samuel Butler

12. Honore- Victorin Daumier

13. Henride Saint- Simon

14. Karl Marx

15. Sophia P Sarra

16. Borges

17. Zeynep Tuna Ultav

18. Bahar Nur. Durmaz

19. J.G. Ballard

20. Trancik

3. Lewin Kurt

4. Herbert Wright

5. Allen Wicker

6. John Lang

پارامترهایی که از نظر محققین شیوه زندگی را پوشش می‌دهد به‌طور خلاصه شامل جهان‌بینی، خرده‌فرهنگ‌ها، رسوم زندگی، نوع اشتغال، سطح درآمد، میزان تحصیلات و فعالیت‌های فردی و جمعی است؛ بنابراین در میان پارامترهای بالا، مؤلفه‌های «رسوم زندگی، فعالیت‌های فردی و جمعی، متغیرهای فرهنگی - اجتماعی (ساختار خانواده، حریم، وضعیت زنان، روابط خویشاوندی و همسایگی، موقعیت و روابط اجتماعی)» در بررسی شیوه زندگی در فضای کالبدی خانه می‌توانند مورد بررسی قرار گیرند. به نظر می‌رسد شیوه زندگی مجموعه‌ای کم‌وبیش منسجم از عملکردهای روزمره است که فرد آن‌ها را به کار می‌گیرد تا نیازهای جاری او را برآورده سازد یعنی همان الگوهای جاری رفتار در محیط (Rouhani et al., 2010: 134). از نظر پور دیهیمی نیز روش زندگی به انتخاب کیفیت‌های محیطی، کیفیت‌های زندگی، فعالیت‌ها و شیوه انجام فعالیت‌ها مربوط می‌شود. اما برای پی بردن به مصداق‌های عینی شیوه زندگی در خانه نیازمند پاسخ به این پرسش‌ها هستیم که مردم چه فعالیتی را در جهت برآورده کردن نیازهای جاری خود در خانه انجام می‌دهند؟ و این فعالیت‌ها را چگونه انجام می‌دهند؟ ولیچکو دوپریانوف^{۲۲} جامعه‌شناس مؤسسه جامعه‌شناسی بلغارستان چهار عرصه برای سبک زندگی عنوان نموده است که به شناسایی این فعالیت‌ها کمک شایانی می‌کند. این عرصه‌ها عبارت‌اند از: ۱- فعالیت‌های کاری ۲- فعالیت‌های عمومی و سیاسی ۳- فعالیت‌های فرهنگی ۴- فعالیت‌های روزمره و بازتولید زندگی (Razavizadeh, 2005: 115). با تطبیق این فعالیت‌ها و مؤلفه‌های ذکر شده در بالا و همچنین موضوع مورد مطالعه که دربرگیرنده خصوصیات شیوه زندگی در خانه‌های محلی است می‌توان عرصه‌ها و مؤلفه‌های زیر را برای بررسی شیوه زندگی در مسکن محلی در نظر گرفت (جدول شماره ۱).

بین تمام مؤلفه‌های قرارگاه رفتاری (کالبدی و الگوهای رفتاری) وابستگی و درهم‌تنیدگی بسیاری وجود دارد. بارکر این ویژگی را هم ساختی (سینومرفی) می‌نامد (Shahcheraghi & Bandarabad, 2015: 101) (تصویر شماره ۲).

راجر بارکر، هشت عامل را مهم‌ترین عوامل شکل‌دهنده سینومرف (رفتار - کالبد) معرفی کرده است.

۱. نیروهای فیزیکی: چیدمان فیزیکی می‌تواند برخی از الگوهای رفتاری را تحمیل کند و مانع از برخی دیگر شود یا ما را به انجام رفتاری تشویق کند.

۲. نیروهای اجتماعی: مدیریت یک محیط می‌تواند ما را به انجام رفتاری تشویق کند یا از آن بازدارد.

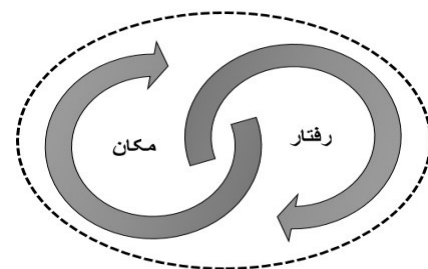
۳. فرایندهای فیزیولوژیک: بدون شک برخی سازوکارهای

«قصه شهر، نماد شهر نوپرداز ایرانی (۱۲۹۹-۱۳۳۲)»، در جستجوی رسیدن به نکات پنهان در تحول و دگرگونی شهر و چگونگی نوآوری ایرانی در لابه‌لای سطور رمان‌ها، اشعار یا داستان‌های کوتاه است (Habibi, 2010). نرگس خالصی مقدم، در کتاب «شهر و تجربه مدرنیته فارسی»، چگونگی بازنمایی تهران در رمان فارسی را توضیح می‌دهد (Khalesi Moghadam, 2013). زهرا تقوی فردود، با مقاله «بازنمایی فضای معماری ایران از مجرای تخیل فرانسوی، با تکیه بر نقد جغرافیایی»، با بررسی آثاری از چند نویسنده فرانسوی قرن ۱۸ در رویارویی با فضاهای معماری ایران از طریق واژگان احساسات و تجربه «من» نویسندگان و از خلال ادراک‌های متفاوت سوژه‌ها و همچنین بررسی فضا - زمان معماری در آثار نویسندگان انتخابی، این فضاها را توصیف کند (Taghavi Ferdoud, 2017).

مبانی نظری تحقیق

قرارگاه‌های رفتاری

در دهه ۱۹۵۰ گروهی از روان‌شناسان (راجر بارکر و گروهش) در پایگاه تحقیقاتی میدوست^{۲۱} (آمریکا)، تحقیقی را شروع کردند که مهم‌ترین هدف آن فهم این موضوع بود که چه چیزی بر رفتارهای انسان در محیط زندگی روزمره‌اش تأثیر می‌گذارد. آن‌ها متوجه رابطه دوسویه میان رفتار و محیط کالبدی شدند. این بحث در واقع تحت مقوله روان‌شناسی محیطی قرار می‌گیرد. در این میان «روان‌شناسی اکولوژیک»، پارادایم نوبتی از تأکید بر شخص به تأکید بر محیط ایجاد می‌کند که منجر به تبیین نظریه «قرارگاه رفتاری» می‌شود. قرارگاه رفتاری واحدی پایه برای محیط تعریف می‌کند که مرزهای زمانی و فضایی مشخصی دارد، این واحدها ترکیبی از «رفتار - کالبد» هستند (Golrokh, 2012: 9-2). همه قرارگاه‌های رفتاری دارای دودسته عناصر هستند، عناصر کالبدی (به‌صورت ترکیبی مشخص از فضا، زمان و اشیاء) و عناصری اجتماعی (به‌صورت الگوهای رفتاری تکرارشونده و مشخص مانند خواندن، حرف زدن، ...) (تصویر شماره ۱). وجود هر دو این دسته عناصر برای وجود قرارگاه رفتاری حیاتی است (Golrokh, 2012: 16).

تصویر ۱. همزیستی رفتار انسان با محیط در قرارگاه رفتاری. مأخذ: Shahcheraghi & Bandarabad, 2015: 41

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

۷. انتخاب به‌وسیله قرارگاه رفتاری: برخی قرارگاه‌های رفتاری پیش‌شرط‌هایی برای ورود به آن‌ها دارند

۸. تأثیر رفتار بر ظرف کالبدی: مسیرهای میان‌بر بین نقاط مختلف شهر به‌وسیله رفت‌وآمد شهروندان شکل می‌گیرد از این نوع است (Shahcheraghi & Bandarabad, 2015: 101; Golrokh, 2012: 43) (تصویر شماره ۳).

در میان عوامل ذکرشده به نظر می‌رسد همان‌طور که قرارگاه رفتاری به دلیل قرار گرفتن در حوزه روان‌شناسی محیط ترکیبی از مطالعه دو مقوله رفتار و محیط است بنابراین هم‌ساختی این دو مؤلفه گاهی در گرو ویژگی‌های محیطی و گاهی در گرو عوامل رفتاری ایجاد می‌گردد. در این صورت با تفکیک عوامل هم‌ساختی به دو حوزه رفتار و کالبد می‌توان دریافت که در شکل‌گیری یک قرارگاه رفتاری مشخص عوامل فیزیکی و محیطی یا عوامل رفتاری مؤثرتر بوده‌اند.

رفتاری در - مکان وجود دارد که در واقع پاسخ فیزیولوژیک افراد به الزاماتی مکانیکی است که از ویژگی‌های ظرف کالبدی غیر روان‌شناختی ناشی می‌شود.

۴. شکل ظاهری محیط: یکی از عوامل مهم در قالب زدن الگوهای رفتاری دائمی، تأثیرات جبری ایست که برخی شکل‌بندی‌های فرمال موجود میان محرک‌ها که ناشی از ظرف کالبدی غیر روان‌شناختی هستند، بر ادراک ما وارد می‌کنند.

۵. واکنش‌های آموخته‌شده: یادگیری این‌که رفتار مناسب برای یک سینومورف رفتار - کالبد کدام است پیوسته انجام می‌شود. این یادگیری از سنین کودکی آغاز می‌شود و متناسب با فرهنگ است.

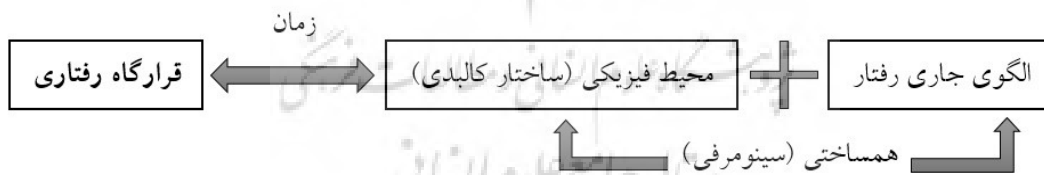
۶. انتخاب توسط افراد: افراد گاهی امکان انتخاب حضور در قرارگاه رفتاری و یا عدم ورود به آن را دارند.

جدول ۱. مؤلفه‌های شیوه زندگی.

متغیر	عرصه‌ها	مؤلفه‌ها
	فعالیت‌های معیشتی (کاری)	فعالیت‌های مرتبط با کار فردی، خانوادگی، گروهی، شغل در خانه
شیوه زندگی در مسکن محلی	فعالیت‌های اجتماعی	مهمانی، ارتباط با همسایگان، نحوه گذران اوقات فراغت جمعی، تفریحات گروهی
	فعالیت‌های فرهنگی (آداب‌ورسوم)	آداب‌ورسوم محلی، رسوم اعتقادی و فرهنگی و مذهبی، حریم، وضعیت زنان
	فعالیت‌های زیستی	فعالیت‌های مرتبط با خوابیدن، خوردن، تدارک وعده‌های غذایی و...

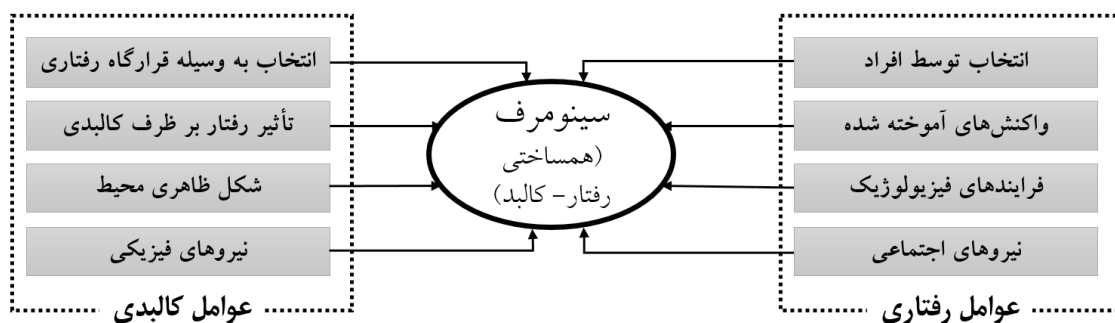
فصلنامه پژوهش‌های روستایی

مأخذ: مطالعات نگارندگان، ۱۳۹۹

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۲. مؤلفه‌های قرارگاه رفتاری. مأخذ: مطالعات نگارندگان، ۱۳۹۹

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۳. اجزای سینومورف. مأخذ: مطالعات نگارندگان، ۱۳۹۹

ادبیات داستانی - اقلیمی

ادبیات داستانی - اقلیمی حوزه‌ای از ادبیات داستانی رئالیسم است که ویژگی مهم آن پرداختن به عناصر محلی مشترک و تمایز بخش یک منطقه است که عبارت‌اند از: فرهنگ مردم، شامل معتقدات و آداب و رسوم، مشاغل و حرفه‌ها، شکل معماری منطقه، خوراک‌ها، پوشش‌ها و زبان محلی (واژه‌های محلی، لهجه و ساختار محلی زبان، ترانه‌ها و سروده‌های عامیانه) شیوه معیشتی و اقتصادی و تولید مردم، مکان‌ها و مناطق محلی، طبیعت محلی، صور خیال و جنبش‌ها و تحولات سیاسی و اجتماعی منطقه (Sadeghi Shahpar, 2010: 37) (تصویر شماره ۴). داستان اقلیمی در زبان لاتین معمولاً به نام رمان محلی یا ناحیه‌ای^{۲۳} خوانده می‌شود. اقلیم‌گرایی در داستان‌نویسی معاصر ایران به‌طور جدی از دهه ۱۳۳۰ آغاز می‌شود و در دهه‌های چهل و پنجاه به اوج خود می‌رسد.

ادبیات اقلیمی به سبک‌ها و مکاتب مختلف قابل تقسیم‌بندی است. از میان این تقسیم‌بندی‌ها شیروی طبقه‌بندی هفت‌گانه‌ای را برای ادبیات اقلیمی ایران مطرح می‌کند که عبارت است از سبک آذربایجان، اصفهان، خراسان، جنوب، شمال، غرب و مرکز (Rakei & Naeemie Hashvaki, 2016: 93). در این مقاله داستان خوندشت از ادبیات داستانی - اقلیمی شمال ایران (منطقه گیلان) انتخاب گردید. این داستان در محدوده زمانی نهضت جنگل (۱۲۹۳-)- تصویب قانون اصلاحات اراضی (۱۳۴۰) روایت می‌شود و این بازه زمانی دقیقاً قبل از نفوذ مدرنیسم و تغییر در شیوه زندگی محلی است. همچنین حضور نظام اجتماعی اربابی - رعیتی در جامعه باعث ایجاد نوعی رابطه طبقاتی در جامعه کشاورزی و شهری این منطقه می‌گردد. داستان خوندشت نوشته ناصر وحدتی درباره زندگی خانواده‌ای رعیتی در این دوران در روستای لیش از توابع شهرستان سیاهکل است. انتخاب این داستان برای این مطالعه به این منظور صورت گرفته که نویسنده در جای جای داستان به توصیف الگوهای رفتاری و شیوه زندگی در خانه محلی داستان پرداخته است.

روش‌شناسی تحقیق

روش تحقیق برحسب هدف کاربردی و از حیث گردآوری داده‌ها از نوع توصیفی - تحلیلی است. بخش توصیفی مبتنی بر شیوه اسنادی و مطالعه در نمونه موردی است. بخش تحلیلی که خوانش توصیفات از ادبیات داستانی - اقلیمی است با تکیه بر روش تحلیل محتوای تلفیقی (کمی و کیفی) انجام گرفته. سیوفانگ و شنون^{۲۴}، تحلیل محتوا را یک روش تحقیقی برای تفسیر ذهنی محتوای متون می‌دانند که از طریق فرایند طبقه‌بندی منظم مضامین یا الگوهای کدگذاری شده عمل می‌کند (Hsiu Fang &

Shannon, 2005: 1279). تحلیل محتوای کیفی تحلیل محتوای پنهان، یعنی معانی مستتر یا معانی ضمنی در داده‌هاست که در شنیدن و خواندن اولیه مشهود نیستند (Tabrizi, 2014: 109). در روش تحلیل محتوای تلفیقی با تمرکز بر محتوای پنهان، پژوهشگر به شمارش واژه‌ها، جمله‌ها و مفاهیم دست می‌زند (Ghaedi & Golshani, 2016: 57). همچنین این تحلیل محتوا با رویکرد تفسیری و ترکیبی از قیاس و استقرا خواهد بود قیاسی است چرا که از نظریه (نظریه بارکر در مورد هم‌ساختی در قرارگاه‌های رفتاری) آغاز و رجوع به داده‌ها منجر می‌شود استقرا است زیرا گردآوری برخی شواهد، تجربی است. در مرحله آماده‌سازی پرسش‌هایی پیرامون شکل‌گیری قرارگاه رفتاری در خانه‌های محلی با توجه به مؤلفه‌های قرارگاه‌های رفتاری همچون زمان، استفاده‌کنندگان و ویژگی‌های کالبدی محیط مطرح گردید، سپس بخش‌هایی از متن داستان که حاوی اطلاعاتی درباره قرارگاه‌های رفتاری و مؤلفه‌های آن و همچنین نوع، شیوه و دلایل انجام فعالیت در کالبد فضا که منجر به ایجاد هم‌ساختی رفتار - کالبد در قرارگاه رفتاری و پاسخ‌هایی به پرسش‌های مطرح شده بود انتخاب گردید. در مرحله سازماندهی با خوانش متون، معانی پنهان (ضمنی) مستتر در متون انتخاب‌شده از داستان برای انتخاب کدهای موردنظر بر اساس مؤلفه‌های هم‌ساختی در قرارگاه‌های رفتاری به‌صورت تفسیری نگاشته شد. این تفسیرها توسط نگارنده و با بهره‌گیری از مطالعه متن داستان و بررسی کلیدواژه‌های موجود در متن و همچنین مطالعه منابع مستند از شیوه زندگی و فرهنگ مردم گیلان و مصاحبه با افراد صاحب‌نظر و برخی از سالمندان روستاهای فشتال، لیش و پاشاکی در منطقه سیاهکل که دوران داستان‌ها را تجربه کرده‌اند انجام گرفته است. این مصاحبه‌ها به‌صورت نیمه ساختاریافته با سؤالاتی در مورد شیوه زندگی، نوع فعالیت‌ها و دلایل و شیوه و زمان انجام آن‌ها صورت گرفته است. لازم به ذکر است این معانی (دربردارنده ۸ مؤلفه هم‌ساختی) بر اساس نظریه بارکر نگاشته شده‌اند. در پایان شمارش کدها و تحلیل یافته‌ها منجر به ارائه گزارش گردیده است (تصویر شماره ۵).

بررسی نمونه مورد مطالعه

داستان «خوندشت» اثر ناصر وحدتی (۲۰۰۸) داستانی از ادبیات داستانی اقلیمی منطقه گیلان است بر اساس زندگی مردم در سال‌های آغازین قرن حاضر روستای لیش در سیاهکل نوشته‌شده است. شرح خلاصه داستان برشی از حدود یک سال زندگی خانواده‌ای رعیتی در آن دوران است. نویسنده با زاویه دید سوم شخص به بازگویی قصه می‌پردازد. شروع داستان با شرح دلدادگی پسر خانواده در پاییز یک سال شروع گشته و با شرح مراسم عروسی پسر در پاییز سال بعد خاتمه می‌یابد. بنابراین نویسنده به شرح بسیاری از فعالیت‌های مختلف از شیوه زندگی این مردم در چهارفصل سال پرداخته است. پس از مطالعه کل

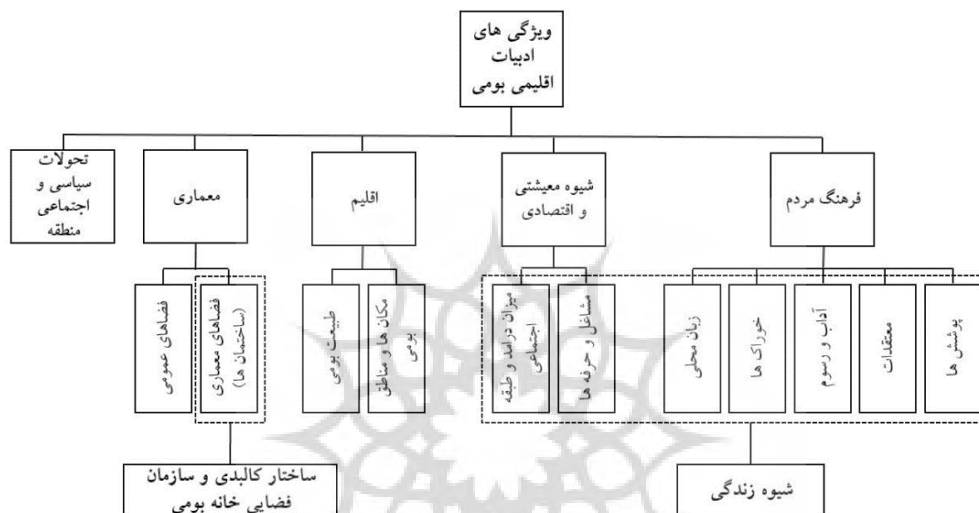
23. Regional Novel

24. Hsiu Fang & Shannon

انجام می‌گیرد. برای این منظور ابتدا فضاهای کالبدی خانه که فعالیت‌هایی در آن‌ها صورت گرفته بود شناسایی شد. این فضاها بر اساس متن شامل فضاهای زیر بودند محل استقرار و کاربرد این فضاها بر اساس نشانه‌شناسی متن و مطالعه منابع مستند مشخص شده‌اند (جدول شماره ۲).

سپس فضاهای شناسایی شده در داستان در منابع مورد بررسی و شناسایی قرار گرفت. جدول شماره ۳، توضیحاتی نوشتاری و تصویری از این فضاهاست.

داستان در مرحله آماده‌سازی برای انتخاب بخش‌های مناسب از متن، جهت تحلیل همان‌طور که در روش تحقیق شرح آن رفت پرسش‌هایی پیرامون مؤلفه‌های قرارگاه‌های رفتاری همچون زمان، استفاده‌کنندگان، ویژگی‌های کالبدی محیط برای شناسایی قرارگاه‌های رفتاری شکل گرفته در خانه داستان مطرح گردید. این پرسش‌ها شامل سؤالاتی از این قبیل‌اند: ۱. چه فعالیت‌هایی و از چه نوعی در فضاهای کالبدی خانه انجام می‌گیرد. ۲. این فعالیت‌ها در کدام فضاها انجام می‌گیرد. ۳. در چه زمان‌هایی این فعالیت‌ها انجام می‌گیرد. ۴. این فعالیت‌ها توسط چه کسانی

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۴. ویژگی‌های ادبیات اقلیمی محلی. مأخذ: مطالعات نگارندگان، ۱۳۹۹

تصویر ۵. نمودار مراحل چگونگی خوانش از متون ادبیات برای بررسی مؤلفه‌های سینومرفی در قرارگاه‌های رفتاری. مأخذ: مطالعات نگارندگان، ۱۳۹۹

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

جدول ۲. بررسی معنای ضمنی متن برای شناسایی فضاهای خانه داستان.

معنای ضمنی	متن و کلید واژه‌ها
۱. خانه مورد نظر یک خانه رعیتی دو طبقه است	● وقتی شالیزار از بی آبی سوخته برای سهم «مالک» نزد او التماس کرده (وحدتی، ۱۳۸۷: ۶۸)
۲. در طبقه بالا تالار و اتاق تالار دورین قرار دارد	● کاسمار و پیلاقا... پشه بند می زنند و روی «تالار» می خوانند (وحدتی، ۱۳۸۷: ۱۸)
۳. در طبقه پایین ایوان و گرم دورین قرار دارد	● «سردی» گذاشت رفت «بالای کندوج»... با پای برهنه از کندوج به سمت «خانه و گرم دورین» تاخت زد (همان: ۲۱)
۴. خانه دارای فاکون است	● ستار قادر نیست از خوابیدن زیر پشه بند «تالار» دل بکنند... او با لحاف و تشک و بالش روانه ی «تالار دورین» شود (همان: ۲۵)
۵. حیاط خانه دارای کندوج و طویله و دس باغ است	● بنفشه از «دس باغ» که آن جا با کارد دنبال تره بود (همان: ۳۱)
	● ستار در «طویله» را باز می کند و گاو را بیرون می کشد و طناب گردنش را به «ستون فاکون» می بندد (همان: ۳۶)
	● طوری پا به پلکان «تالار دورین» گذاشت تا از صدایش پدر و مادرش در «گرم دورین» بیدار نشوند (همان: ۴۰)
	● بنفشه سر به زیر... از گوشه «ایوان» پا به «پلکان» گذاشت (همان: ۴۵)

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

جدول ۳. مستندات نوشتاری و تصویری درباره فضاهای خانه داستان.

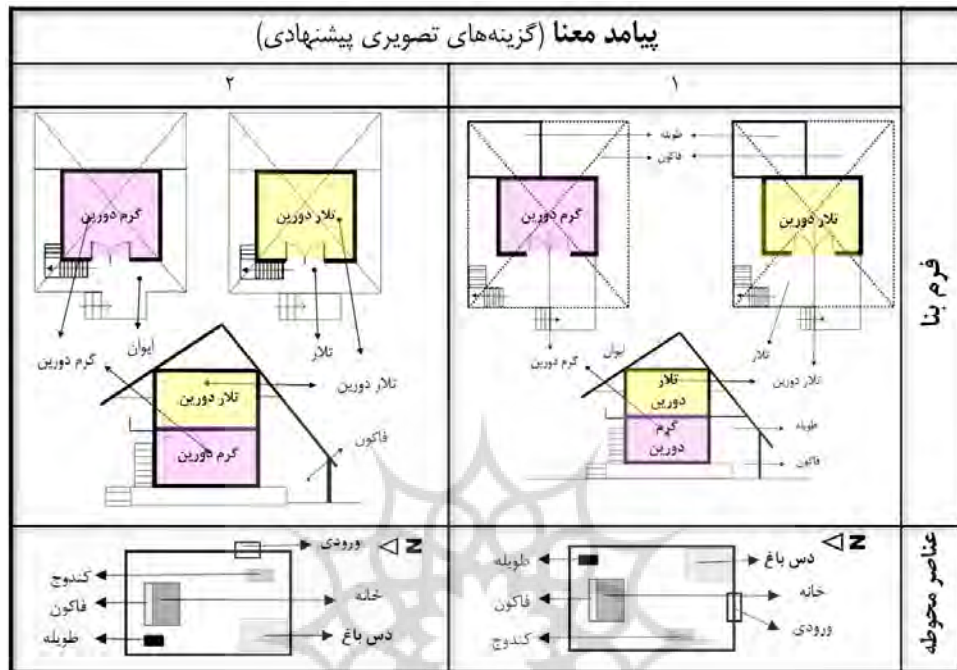
نام فضا	توضیح	تصویر
ایوان	ایوان از مهم‌ترین عناصر واحد مسکونی است که لایه‌ای نیمه محصور و نیمه‌باز بوده، کج گاه دورتادور بنا را احاطه کرده و برای فرار از رطوبت، روی پی‌ها و کرسی‌هایی در ارتفاع بالای سطح زمین احداث شده است (خاکپور، ۱۳۸۵: ۲۶)	
گرم دورین	دورین در گویش شرق مازندران به معنی اتاق است و گرم دورین یا گرم اتاقی در مجاورت ایوان است (برومیرزه، ۱۳۷۰: ۱۰۹)	
تالار دورین	تالار اتاق (تالار دورین)، اتاقی در طبقه دوم در مجاورت تالاربرای زندگی تابستانی خانواده و پذیرایی از مهمان در سراسر سال (خاکپور، ۱۳۸۵: ۱۱۱)	
تالار	ایوان طبقه دوم معروف به تالار، نقش مهم‌تری در تابستان ایفا می‌کند (خاکپور، ۱۳۸۵: ۸۸) ایوان طبقه دوم و یا سوم تالار نامیده می‌شود. تالار به اندازه چند پله از ایوان بالاتر است (گرچی مهلبانی و دانشور، ۱۳۸۹: ۱۴۰)	
کندوج	اتاقکی سوار بر چهارپایه مرتفع چوبی واقع در محوطه برای نگهداری محصول شالی (خاکپور، ۱۳۸۵: ۲۹)	
فاکون	فاکون همان ایوان‌های نیمه محصور جانبی و پشتی است که با امتداد دامنه سقف تا پایین ایوان به وجود می‌آید، فضای دوزنقه‌ای یا مثلثی شکل (خاکپور، ۱۳۸۵: ۹۱)	
تیل‌مبار	بنایی از چوب و الیاف گیاهی است که برای نوغانداری (پرورش کرم ابریشم) استفاده می‌گردد. این بنا دارای ستون‌هایی چوبی است و بامی دو شیبه بر روی آن احداث می‌گردد (گرچی مهلبانی و دانشور، ۱۳۸۹: ۱۴۰)	

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

مأخذ: مطالعات نگارندگان، ۱۳۹۹

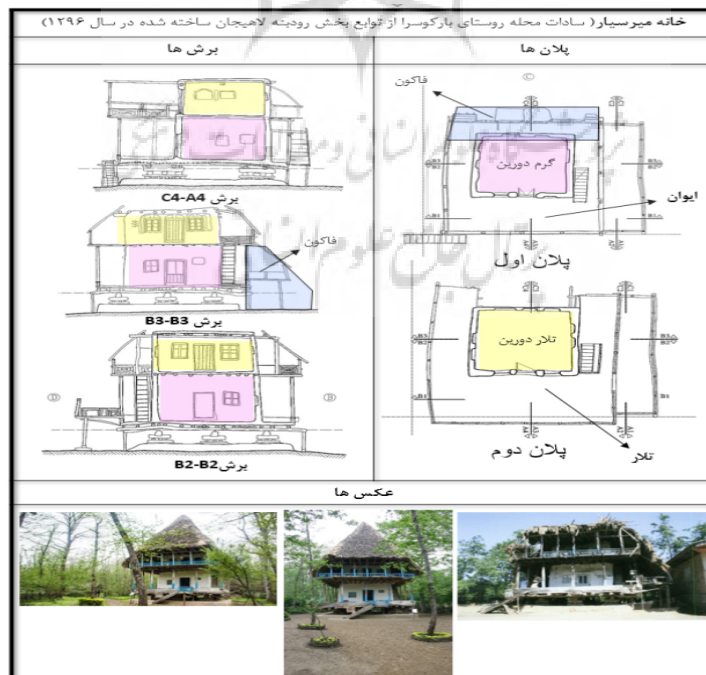
و اسناد سازمان میراث فرهنگی، نمونه‌های موجود در موزه میراث روستایی گیلان بود. در نتیجه این بررسی‌ها نقشه‌های خانه میرسیار از توابع لاهیجان از موزه میراث روستایی به‌عنوان نقشه‌های خانه داستان انتخاب گردید (تصاویر شماره ۶ و ۷).

بر اساس برداشت‌ها از معنای ضمنی گزینه‌هایی برای شکل، فرم و فضای خانه پیشنهاد گردید، سپس برای انتخاب نمونه واقعی الگوی خانه دو اتاقه در شرق گیلان بررسی گردید. این بررسی شامل نمونه‌های موجود در اسناد کتابخانه‌ای، نقشه‌ها

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۶. گزینه‌های تصویری پیشنهادی برای فضاهای خانه داستان بر اساس خوانش از متن. مأخذ: مطالعات نگارندگان، ۱۳۹۹

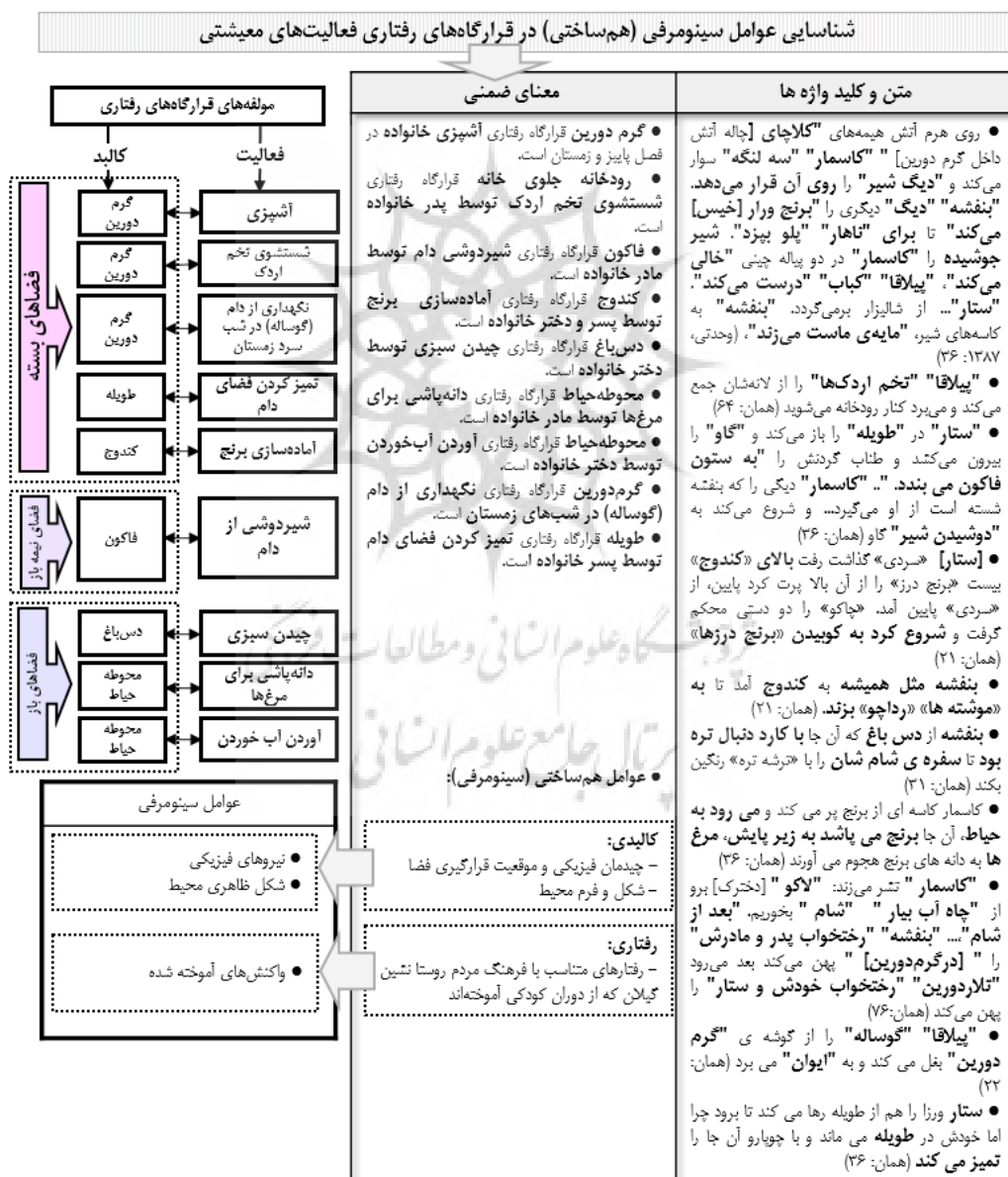

تصویر ۷. خانه میرسیار به‌عنوان نقشه‌های پیشنهادی برای خانه داستان. مأخذ: مرکز اسناد موزه میراث روستایی گیلان، ۱۳۹۹

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

نظام نشانه‌ای داشته باشد (Eco, 2009: 8) انجام گرفته است. برای بررسی، قرارگاه‌های رفتاری بر اساس نوع فعالیت انجام گرفته در آن‌ها دسته‌بندی شدند، (این فعالیت‌ها همان‌طور که در بخش مبانی نظری ذکر آن رفت به چهار دسته فعالیت‌های معیشتی، زیستی، اجتماعی و فرهنگی تقسیم می‌شوند). سپس سازماندهی اطلاعات با کدگذاری در مجموعه‌های معنادار حاوی مؤلفه‌های سینومرفی (هم‌ساختی) در ارتباط رفتار - کالبد در قرارگاه‌های رفتاری انجام گردیده است (تصاویر شماره ۸ تا ۱۶).

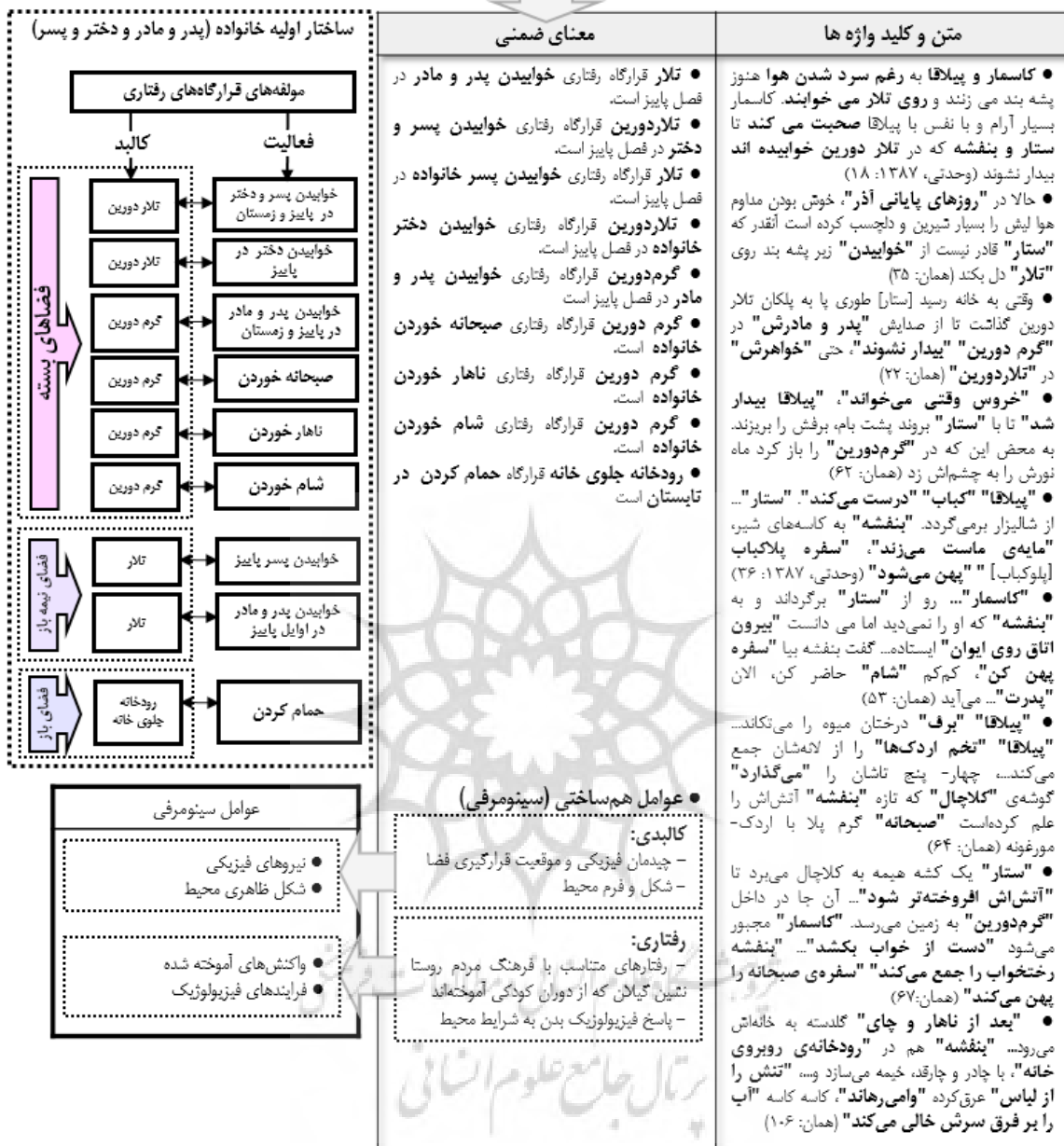
در مرحله بعد برش‌هایی از متن داستان که پاسخ‌هایی به سؤالات مطرح‌شده در مورد مؤلفه‌های قرارگاه‌های رفتاری را می‌توان در آن‌ها یافت انتخاب گردید. در میان معانی ضمنی بی‌شماری که می‌تواند از متن برداشت شود، معانی ضمنی در رابطه با آنچه موجب هم‌ساختی رفتار - کالبد در قرارگاه‌های رفتاری شده‌اند، مدنظر این مطالعه هستند، تفسیر این معانی هرچند توسط نگارنده صورت می‌گیرد ولی بر اساس تجربیات معمارانه آبه نظر اکو برای این‌که ذهن دریابد که نشانه به چه چیزی دلالت می‌کند، باید تجربیاتی درباره موضوع نشانه یا

تصویر ۸. شناسایی عوامل سینومرفی در قرارگاه‌های رفتاری با فعالیت معیشتی بر اساس معانی ضمنی از متن.

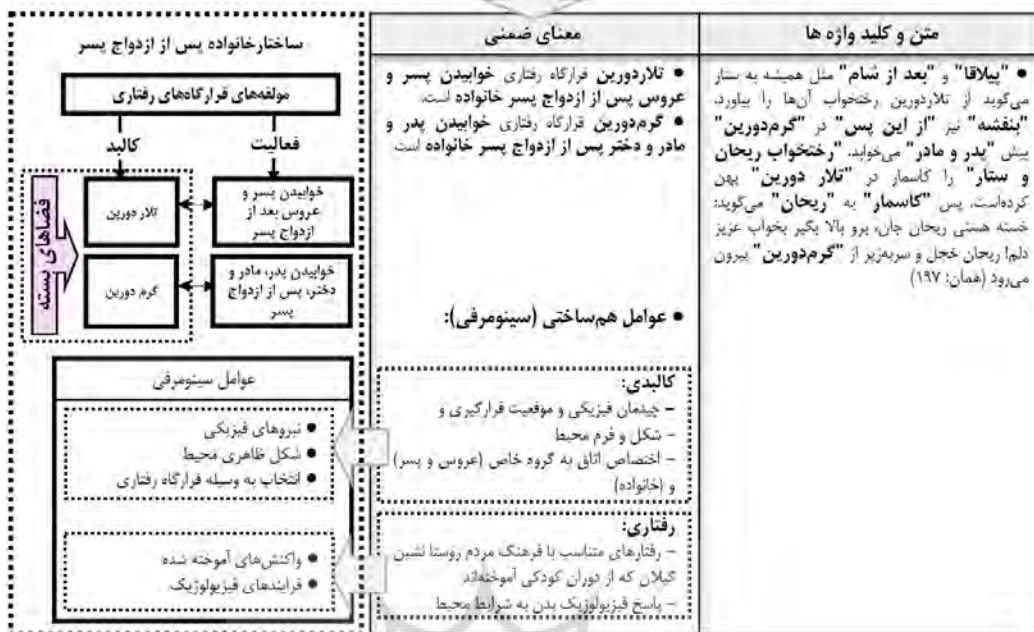
مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

شناسایی عوامل سینومرفی (هم‌ساختی) در قرارگاه‌های رفتاری فعالیت‌های زیستی

تصویر ۹. شناسایی عوامل سینومرفی در قرارگاه‌های رفتاری با فعالیت زیستی بر اساس معنای ضمنی از متن. مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

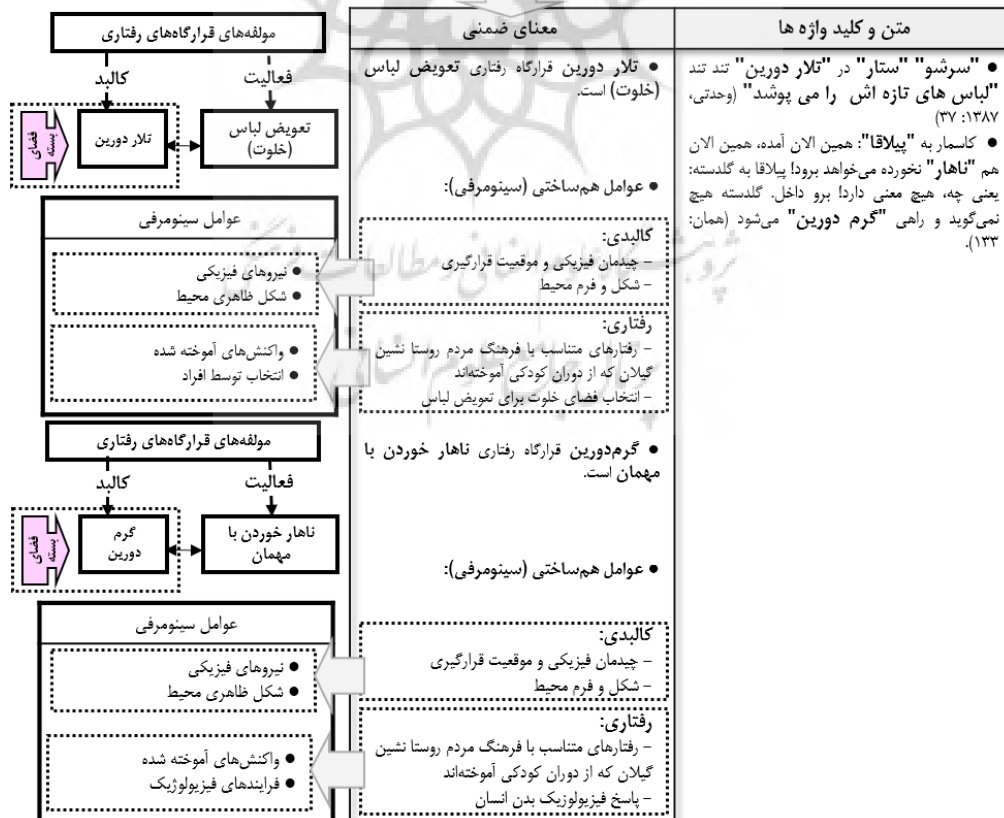
شناسایی عوامل سینیومرفی (هم‌ساختی) در قرارگاه‌های رفتاری فعالیت‌های زیستی

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

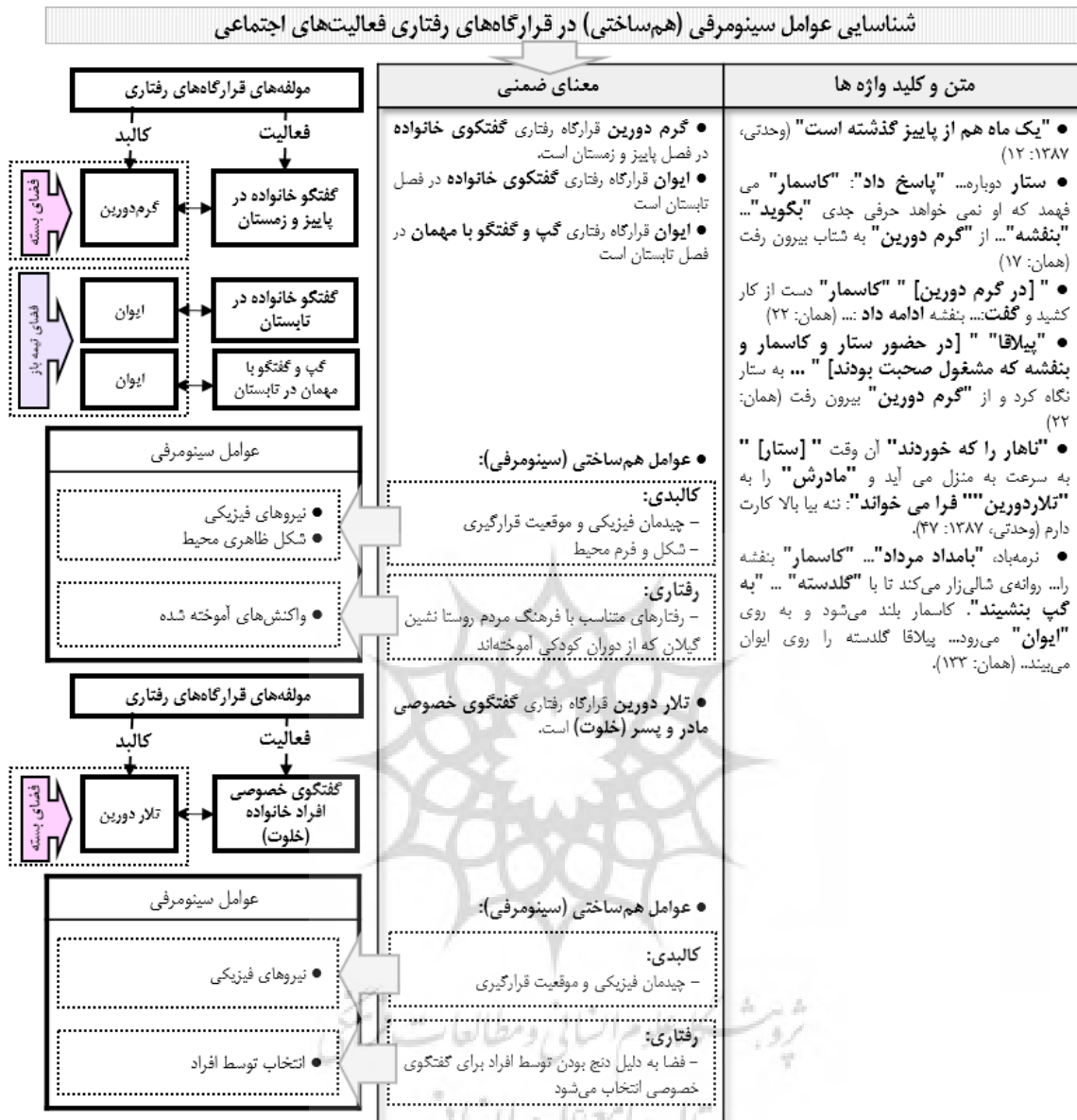
تصویر ۱۰. شناسایی عوامل سینیومرفی در قرارگاه‌های رفتاری با فعالیت زیستی بر اساس معنای ضمنی از متن. مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

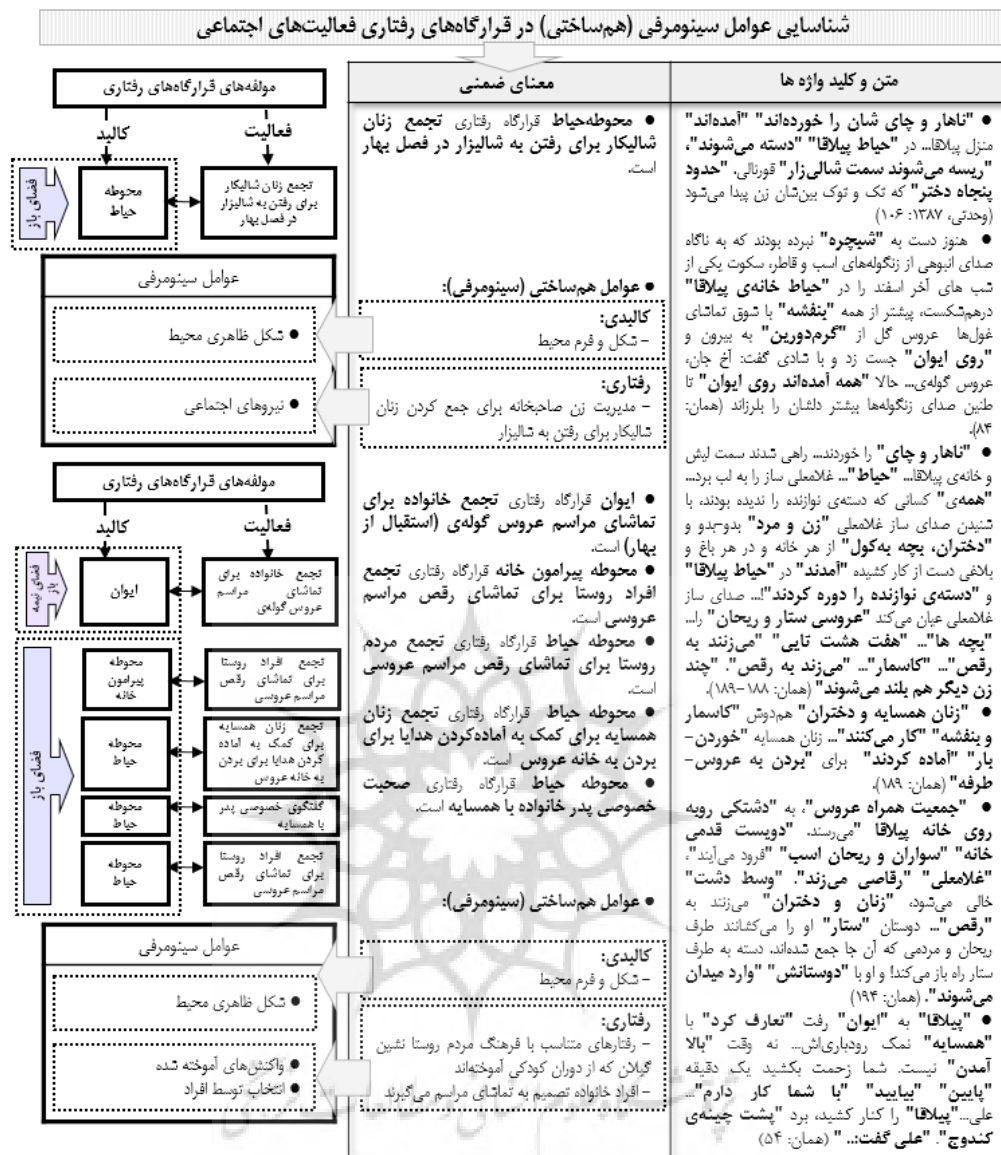
شناسایی عوامل سینیومرفی (هم‌ساختی) در قرارگاه‌های رفتاری فعالیت‌های اجتماعی

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

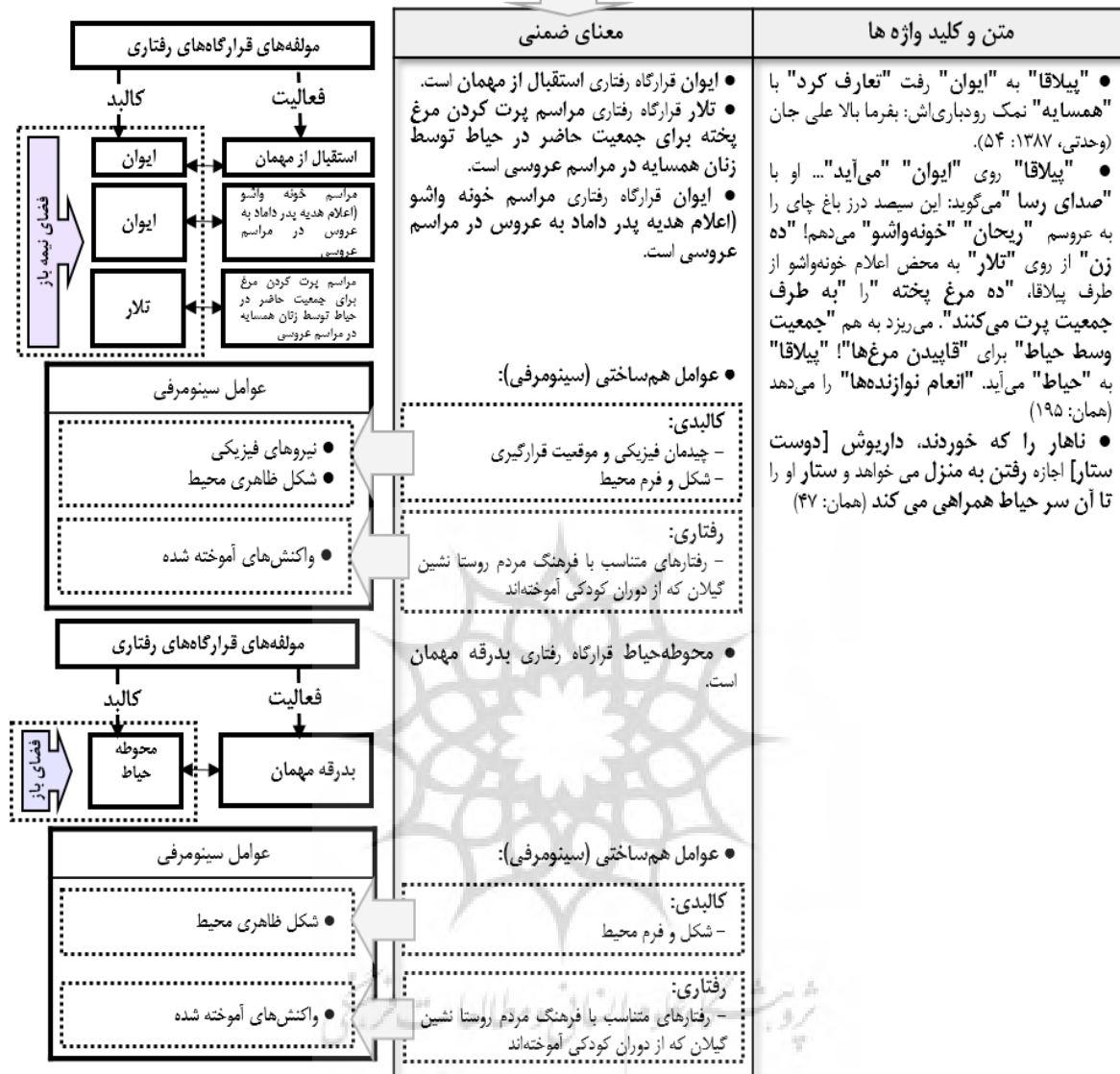
تصویر ۱۱. شناسایی عوامل سینیومرفی در قرارگاه‌های رفتاری با فعالیت اجتماعی بر اساس معنای ضمنی از متن. مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

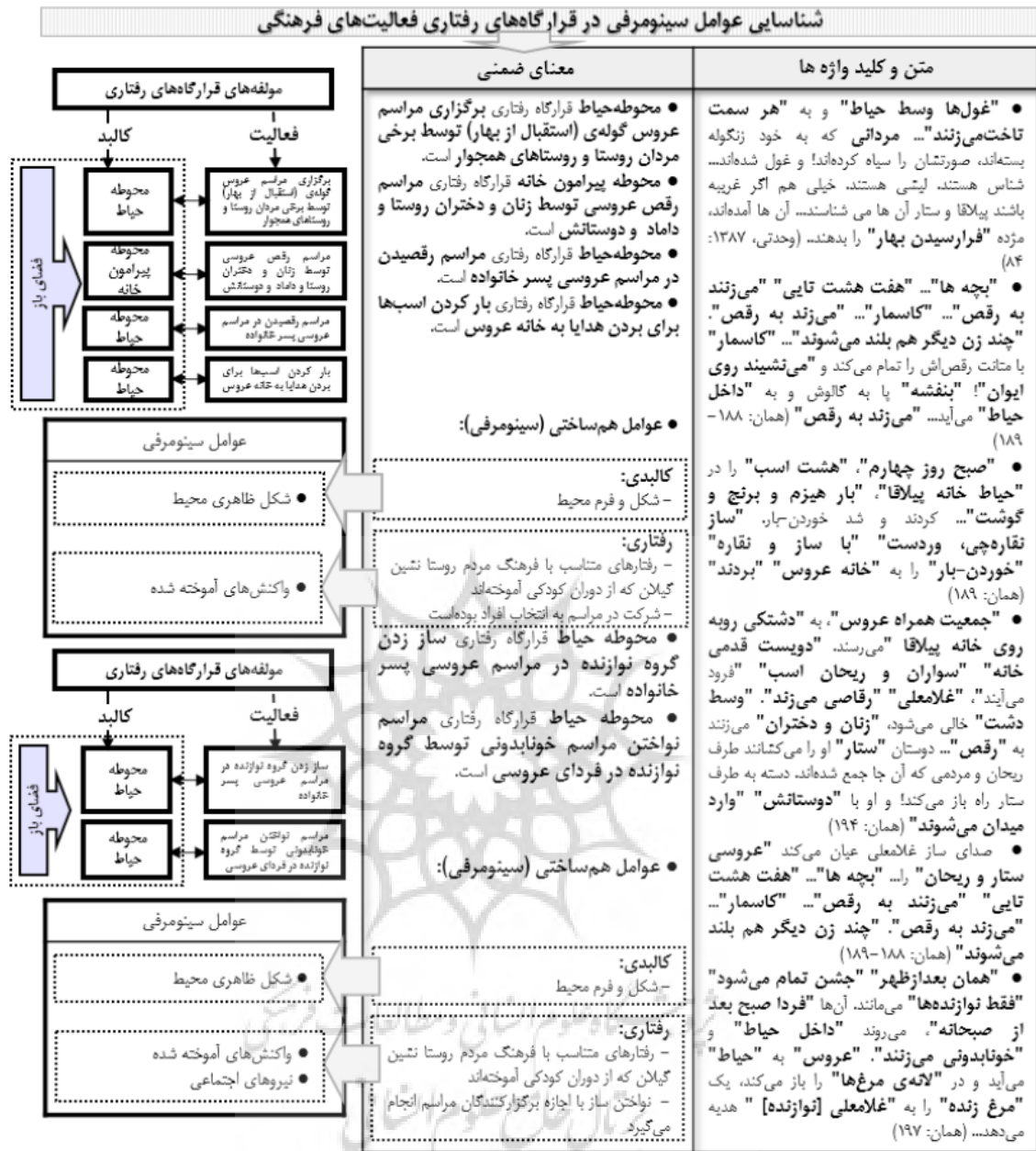

تصویر ۱۳. شناسایی عوامل سینومرفی در قرارگاه‌های رفتاری با فعالیت اجتماعی بر اساس معنای ضمنی از متن. مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

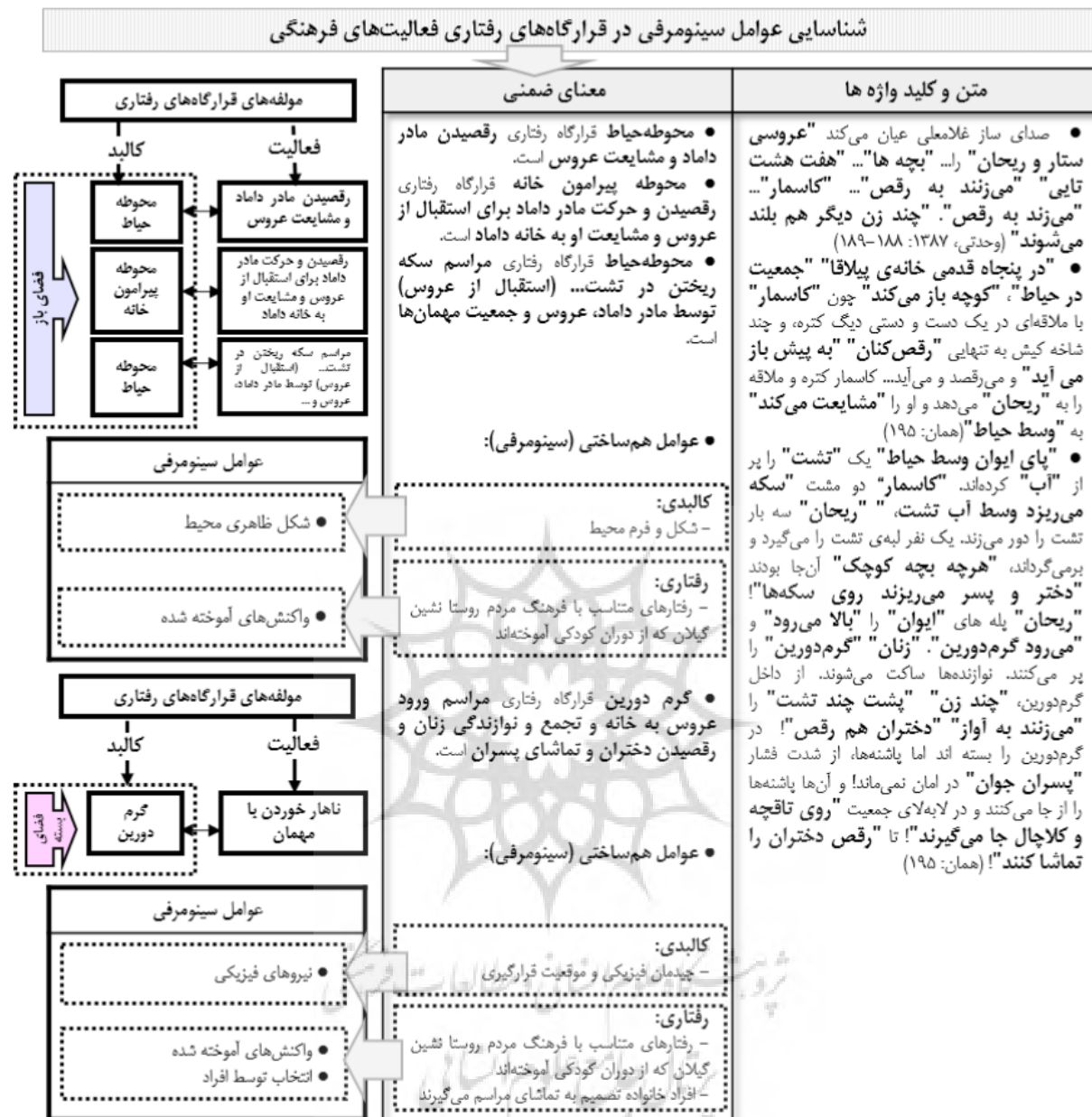
شناسایی عوامل سینومرفی در قرارگاه‌های رفتاری فعالیتهای فرهنگی

تصویر ۱۴. شناسایی عوامل سینومرفی در قرارگاه‌های رفتاری با فعالیت فرهنگی بر اساس معانی ضمنی از متن. مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

تصویر ۱۵. شناسایی عوامل سینومرفی در قرارگاه‌های رفتاری با فعالیت فرهنگی بر اساس معنای ضمنی از متن. مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

تصویر ۱۶. شناسایی عوامل سینومرفی در قرارگاه‌های رفتاری با فعالیت فرهنگی بر اساس معنای ضمنی از متن. مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

داد. همان‌گونه که ذکر آن رفت قرارگاه‌های رفتاری ترکیبی از رفتار (فعالیت) و کالبد هستند. با توجه به قرارگیری هر فعالیت بنا به ماهیت در یکی از چهار حوزه فعالیت‌های زیستی، معیشتی، فرهنگی و اجتماعی میزان تأثیرگذاری نوع فعالیت بر شکل‌گیری عوامل سینومرفی در قرارگاه‌های رفتاری با شمارش کدها بررسی شده است. همچنین این اثرپذیری با مقایسه نوع کالبد از نظر فضای باز و نیمه‌باز و بسته نیز مورد بررسی قرار گرفته است.

یافته‌ها

لازم به ذکر است نتایج این تحقیق درباره داستان مطالعه موردی بوده است و استفاده از افعال صرفاً منوط به همین مطالعه (خانه محلی داستان خوندشت در روستای لیش منطقه سیاهکل) و محدوده زمانی دهه اول قرن ۱۴ شمسی است و در صورتی که تحقیقات آتی در حوزه ادبیات و سایر علوم این نتایج را تأیید نماید می‌توان با صراحت نتایج تحقیق را به کلیه موارد تسری

و در قرارگاه‌های رفتاری که فعالیت‌های فرهنگی در آن‌ها انجام می‌گیرد عوامل دیگر کم‌رنگ بوده و همان دو عامل شکل ظاهری محیط و واکنش‌های آموخته‌شده مهم‌ترین نقش را در شکل‌گیری قرارگاه رفتاری ایفا می‌کنند. همچنین به نظر می‌رسد در ترکیب با ویژگی‌های کالبدی فعالیت‌های معیشتی و زیستی بیشتر در فضاهای بسته و فعالیت‌های فرهنگی بیشتر در فضای باز باعث شکل‌گیری قرارگاه‌های رفتاری شده‌اند ولی در مورد قرارگاه‌های رفتاری با فعالیت‌های اجتماعی هر سه نوع فضا تقریباً به یک میزان نقش دارند و عوامل سینومرفی موجب تفکیک آن‌ها می‌گردند و بدین صورت که شکل محیط و واکنش‌های آموخته‌شده و انتخاب افراد باعث هم‌ساختی فعالیت‌های اجتماعی در فضاهای باز و شکل محیط، موقعیت قرارگیری و واکنش‌های آموخته‌شده موجب هم‌ساختی فعالیت‌های اجتماعی در فضای نیمه‌باز و بسته می‌شود (تصاویر شماره ۱۷ و ۱۸).

همچنین بدون در نظر گرفتن نوع فعالیت، می‌توان گفت در فضاهای نیمه‌باز و بسته موقعیت قرارگیری و چیدمان فضا خیلی بیشتر از فضاهای باز می‌تواند در سینومرفی تأثیرگذار باشد و از طرفی انتخاب به‌وسیله قرارگاه رفتاری در فضاهای بسته و نیروهای اجتماعی در فضاهای باز عوامل تأثیرگذار در سینومرفی هستند (تصویر شماره ۱۹).

همچنین به نظر می‌رسد عوامل کالبدی سینومرفی در شکل‌گیری قرارگاه‌های رفتاری که فعالیت‌های معیشتی در آن‌ها انجام می‌گیرد و عوامل رفتاری در شکل‌گیری قرارگاه‌های رفتاری که فعالیت اجتماعی در آن‌ها انجام می‌گیرد مؤثرتر هستند و در مورد قرارگاه‌های رفتاری فعالیت‌های زیستی و فرهنگی این دو عامل تقریباً نسبت یکسانی دارند (تصویر شماره ۲۰).

نتایج بر اساس شمارش کدهای به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که در قرارگاه‌های رفتاری که فعالیت‌های معیشتی در آن‌ها انجام می‌گیرد، نیروهای فیزیکی، شکل ظاهری محیط و واکنش‌های آموخته‌شده با تأثیری یکسان مهم‌ترین عوامل سینومرفی رفتار-کالبد هستند. در مورد قرارگاه‌های رفتاری که فعالیت‌های زیستی در آن‌ها انجام می‌گیرد، نیروهای فیزیکی، شکل ظاهری محیط، فرایندهای فیزیولوژیک و واکنش‌های آموخته‌شده مهم‌ترین عوامل سینومرفی هستند نکته حائز اهمیت این است که در این قرارگاه‌های رفتاری پس از تغییر ساختار خانواده یعنی ازدواج پسر خانواده و اضافه شدن خانواده کوچک‌تر به خانواده اصلی عامل انتخاب به وسیله قرارگاه رفتاری به عوامل سینومرفی قرارگاه رفتاری با فعالیت‌های زیستی اضافه می‌گردد. در مورد قرارگاه‌های رفتاری که فعالیت‌های اجتماعی در آن‌ها انجام می‌گیرد شامل شکل ظاهری محیط، واکنش‌های آموخته‌شده و انتخاب توسط افراد است. در حالی که در قرارگاه‌های رفتاری که فعالیت‌های فرهنگی در آن‌ها انجام می‌گیرد شکل ظاهری محیط و واکنش‌های آموخته‌شده مهم‌ترین عوامل سینومرفی رفتار-کالبد هستند. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت واکنش‌های آموخته‌شده و شکل ظاهری محیط در همه انواع فعالیت تقریباً به یک میزان در شکل‌گیری قرارگاه رفتاری تأثیرگذارند ولی در فعالیت‌های معیشتی نوع چیدمان و محل قرارگیری فضا (نیروهای فیزیکی) نیز به این تأثیرات اضافه می‌شود. و در فعالیت‌های زیستی عوامل بر محل قرارگیری و چیدمان فضا (نیروهای فیزیکی) نیازهای فیزیولوژیک بدن (فرایندهای فیزیولوژیک) نیز اضافه می‌گردند. و در مورد فعالیت‌های اجتماعی نیروهای فیزیکی کم‌رنگ‌تر گردیده و به جای آن این افراد هستند که با انتخاب‌های خود در شکل‌گیری قرارگاه رفتاری تأثیر می‌گذارند.

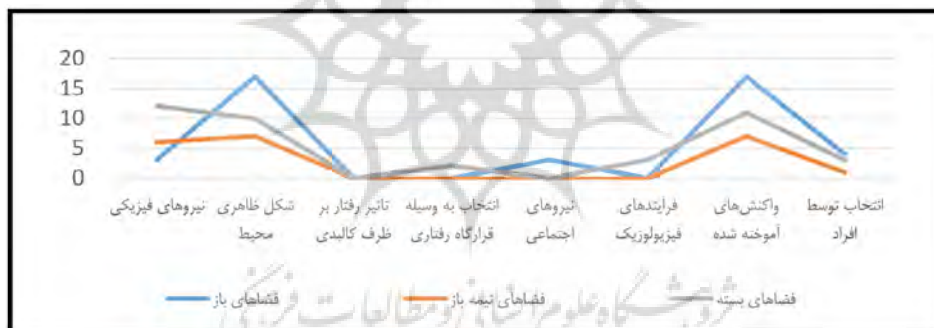

تصویر ۱۷. بررسی میزان تأثیرگذاری نوع فعالیت بر عوامل هم‌ساختی در قرارگاه‌های رفتاری. مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

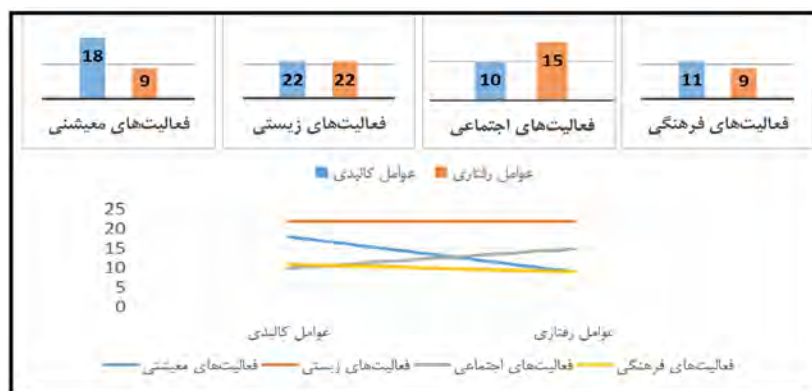
فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۱۸. بررسی میزان تأثیرگذاری نوع فعالیت و ویژگی کالبدی فضا بر عوامل هم‌ساختی در قرارگاه‌های رفتاری. مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۱۹. بررسی میزان تأثیرگذاری ویژگی کالبدی فضا بر عوامل هم‌ساختی در قرارگاه‌های رفتاری. مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۲۰. بررسی میزان تأثیرگذاری فعالیت‌ها بر نوع عوامل (رفتاری- کالبدی) سینومرفی در قرارگاه‌های رفتاری. مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

ادبیات رئالیسم^{۲۵} روبه‌رو هستیم حدس آن می‌رود که نویسنده اثر بازگوکننده مکان‌ها و فضاها و اتفاقات واقعی در داستان خود باشد. مطالعه موردنظر بر روی یک داستان از ادبیات داستانی اقلیمی منطقه گیلان انجام گردیده جهت مطالعه بیشتر می‌توان با انتخاب هدفمند نمونه‌های مناسب و رسیدن به اشباع نظری با قطعیت بیشتری درباره هم‌ساختی رفتار - کالبد قرارگاه‌های رفتاری در خانه‌های محلی در دوره‌های متفاوت و همچنین مناطق دیگر نظر داد، همچنین بر اساس چنین مطالعه‌ای و با همین روش می‌توان به بررسی مؤلفه‌های قرارگاه‌های رفتاری همچون کالبد، زمان و استفاده‌کنندگان و ویژگی‌ها و خصوصیات متفاوت آن‌ها و چگونگی تأثیر آن‌ها بر شکل‌گیری قرارگاه‌های رفتاری پرداخت.

تشکر و قدردانی

این مقاله برگرفته از رساله دکتری لیلا بیگم هاشمیان تحت عنوان «تبیین چگونگی شکل‌گیری قرارگاه‌های رفتاری بر اساس هم‌ساختی شیوه زندگی و کالبد معماری در خانه‌های بومی مبتنی بر خوانش ادبیات داستانی - اقلیمی» است که به راهنمایی دکتر مهرداد متین و مشاوره دکتر مریم ارمان در دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قزوین ارائه شده است.

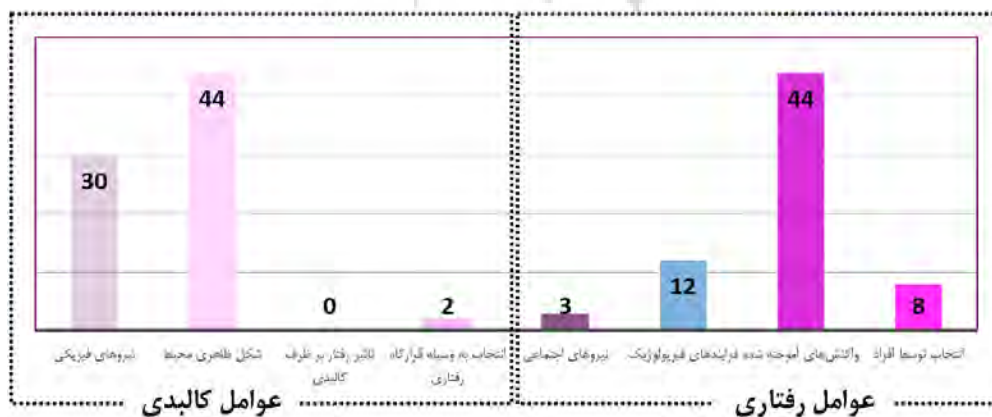
همچنین نتایج بررسی درباره عوامل سینومرفی به صورت کلی حاکی از این است که واکنش‌های آموخته‌شده و شکل ظاهری محیط مهم‌ترین عوامل هم‌ساختی در قرارگاه‌های رفتاری هستند و پس از آن به ترتیب نیروهای فیزیکی، فرایندهای فیزیولوژیک، انتخاب توسط افراد، نیروهای اجتماعی و انتخاب به وسیله قرارگاه‌های رفتاری قرار دارند و می‌توان گفت تأثیر رفتار بر ظرف کالبدی هیچ‌گونه تأثیری بر هم‌ساختی رفتار - کالبد در شکل‌گیری قرارگاه‌های رفتاری در مورد مطالعاتی ندارد. بنابراین به نظر می‌رسد با توجه به نمودار تصویر به صورت کلی عوامل کالبدی سینومرفی تأثیرگذارتر از عوامل رفتاری سینومرفی در شکل‌گیری قرارگاه‌های رفتاری بوده‌اند. منتهی این فرایند از طرفی بیشتر از هر چیز تحت تأثیر رفتارهایی است که از آموزه‌های فرهنگی ناشی می‌شود (تصویر شماره ۲۱).

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به دامنه وسیع نمونه‌های ادبیات داستانی اقلیمی می‌توان در مطالعات آتی از سایر منابع ادبیات داستانی در این اقلیم و سایر اقلیم‌ها برای ارائه گزارش‌های وسیع‌تر بهره گرفت. نکته مهم دیگری که ذکر آن حائز اهمیت است این است که قوت و کامل‌تر بودن این خوانش کاملاً وابسته به غنی بودن متن مورد مطالعه در رابطه با توصیفات موردنظر است. منتهی ذکر این نکته لازم است که مسئله خوانش از ادبیات حتی از آنچه گفته شد نیز پیچیده تر است. چون مکان‌ها، اشخاص، رویدادها و تصاویری که در متون ادبی بازنمایی می‌شوند چه بسا هیچ‌گونه دنباله اصیل یا «واقعی» در جهان پیرامون ما نداشته باشند. ولی وقتی با

25. Realism

واقع‌گرایی یا رئالیسم در هنرهای تصویری و ادبیات، نمایش چیزها به شکلی است که در زندگی روزانه هستند، بدون هرگونه آرایش یا تعبیر افزون.

تصویر ۲۱. بررسی تأثیرگذاری مؤلفه‌های سینومرفی در شکل‌گیری قرارگاه‌های رفتاری. مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

References

- Ahmadi, M., Farhadi, M. (2016). The field of individual work in the architectural design workshop as an efficient behavioral camp, *Iranian Journal of Engineering Education*, Volumes 1 and 2, Vol, pp. 95-159 (in Persian)
- Dezhdar, O., Talischi, G. R., Ruhi Dehkordi, R. (2012). Recognition Concept Behavioral Settings Overview of Features and definitions of Behavioral Settings with Emphasis on Analytical Review of Shogen Texts, *Haft Hesar*, once year, 1, pp. 13-20 (in Persian)
- Eco, U. (2009). *Semiotics* (translated by Pirooz Izadi). Tehran: Nashr saless (in Persian)
- Ghaedi, M. R., Golshani, A. (2016). Content Analysis Method, from Quantitative to Qualitative, *Journal of Psychological Methods and Models*, Year 7, No. 23, pp. 57-83. (in Persian)
- Golrokh, Sh. (2012). *Behavioral Camp: A Unit for Environmental Analysis*, First Edition, Armanshahr, Tehran. (in Persian)
- Habibi, S. M. (2010). *Stori of the city*, Tehran, Tehran, the symbol of the new Iranian city (with emphasis on the period 1399-1292, University of Tehran, first edition, Tehran. (in Persian)
- Hall, E. T. (2002). *The Hidden Dimension*, translated by Manouchehr Tabibian, University of Tehran, Tehran. (in Persian)
- Harvey, D. (2014). Translated by Aref Aghvami Moghaddam, Paris, The capital of Harvey modernity, first edition, Pajhwok, Tehran. (in Persian)
- Hsis-Fang, H., & Shanon, S.E. (2005). Three Approaches To Qualitative Content Analysis. *Qualitative Health Research*
- Khalesi Moghadam, N. (2013). *The City and Experience of Persian Modernity*, First Edition, Tisa, Tehran. (in Persian)
- Kush, S. (2017). *Principles and foundations of literary texts analysis*, translated by Hossein Payنده, first edition, Morvarid, Tehran. (in Persian)
- Lang, J. (2004). *The Creation of Architectural Theory: The Role of Behavioral Sciences in Environmental Design*. Translated by Alireza Einifar, Second Edition, University of Tehran, Tehran. (in Persian)
- Lang, J., & Moleski, W. (2011). *Functionalism Revision: Architectural Theory and Practice and the Behavioral Sciences*, England: Ashgate Publishing Limited
- Rakei, F., & Naeemie Hashvakie, F. (2016). "Boom's Notes and Criticisms: A Case Study of the Two Gilead Men and the Chambre Bent", *Knowledge of the language, Institute of Humanities and Cultural Studies*, 2016, 7 (1), 103-89. (In Persian)
- Razavizadeh, S. N. (2005). The effect of media on the desire to change rural lifestyle, *Social Sciences*, No. 31, pp. 111-144. (in Persian)
- Rouhani, A., Hashemi, S., Khajeh Nouri, B. (2010). Lifestyle and National Identity, *National Studies*, No. 44, pp. 127-152. (in Persian)
- Sadeghi Shahpar, R. (2010). The first climatic novel in contemporary Iranian fiction. *Book of the Month of Literature*. 40 (154): pp. 39-35. (in Persian)
- Sara, S. (2007). *Narrative and Architecture in Borges Stories*, translated by Alireza Karbasian, Noor Specialized Magazines Database, No. 1, pp. 12-17. (in Persian)
- Shahcheraghi, A., Bandarabad, A. (2015). *Enclosed in the Environment*, First Edition, Tehran University Jihad, Tehran. (in Persian)
- Taghavi Ferdoud, Z. (2017). Representation of Iranian Architectural Space through French Imagination, Based on Geographical Critique, *Quarterly Journal of Comparative Literature Research*, Volume 5, Number 3, pp. 1-27. (in Persian)
- Tabrizi, M. (2014). Qualitative content analysis from the perspective of deductive and inductive approaches, *Social Sciences Quarterly*, No. 64, pp. 109-136. (in Persian)
- Thirumaran, K., Reshmi, R. May (2017). Analyzing Green Building Technologies in Indian Vernacular Architecture: A Case Study of Kerala, *International Journal of Innovative Research in Science, Engineering and Technology*, Vol. 6, Issue 5
- Tuna Ultav, Z., Çağlar, T., Nur. Durmaz Drink Water S. Bahar, (2015) "Architectural Literary Analysis: Reading "The death of the street" through Ballard's literature and Trancik's "Lost space", *Metu jfa* , 2: 133-150
- Vahdati, N. (2008). *The Story of Siahkal*, Negah Tehran Second Edition. (in Persian)
- Wicker, A. (2005). "Perspectives on Behavior settings: with Illustrations From Allison Ethnography of Japanese Hostess Club, *Environment and Behavior*, No.37 pp. 295-329.

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی